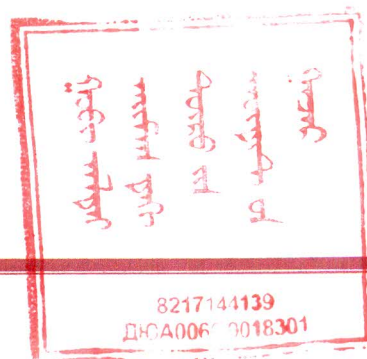

**ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМГИЙН ШАРГА СУМЫН МАН-ЫН
ХОРООНЫ ОРОН НУТГИЙН СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР
/2020-2024 ОН/**

**АЛТАЙ ХОТ
2020 ОН**

Говь-Алтай Шарга сумын МАН-ын хорооны

2020 оны 06 сарын 23-ны өдрийн

04 дугаар тогтоолын хавсралт

**ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМГИЙН ШАРГА СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
ХОРООНООС 2020 ОНЫ ОРОН НУТГИЙН СОНГУУЛЬД ДЭВШҮҮЛСЭН МӨРИЙН
ХӨТӨЛБӨР**

Өмнөтгөл

5 Бүлэг 17 дэд бүлэг арга хэмжээнээс бүрдэнэ.

НЭГ. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

- 1.1. Орлоготой-Иргэн
- 1.2. Эрүүл-Иргэн
- 1.3. Боловсролтой Иргэн
- 1.4. Хүмүүнлэгийн Иргэн
- 1.5. Үндэсний бахархал, өв соёл, спорт

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

- 2.1. Хөгжилд хөтлөх төсөл, хөтөлбөрүүд
- 2.2. Эдийн засгийн төрөлжилт
- 2.3. Дэд бүтцийн сүлжээ

ГУРАВ. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

- 3.1. Шударга ёсны засаглал
- 3.2. Хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ
- 3.3. Мэргэшсэн ёс зүйтэй төрийн алба
- 3.4. Ардчилсан, хүний эрхийг дээдэлсэн төрийн алба

3.5. ДӨРӨВ. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

- 4.1. Баталгаат ундны ус
- 4.2. Хариуцлагатай уул уурхай
- 4.3. Хүрээлэн буй орчин, уур амьсгалын өөрчлөлт
- 4.4. Ногоон эдийн засаг

ТАВ. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

- 5.1. Ногоон Шарга хөтөлбөр
- 5.2. Эдийн засгийн хөгжил

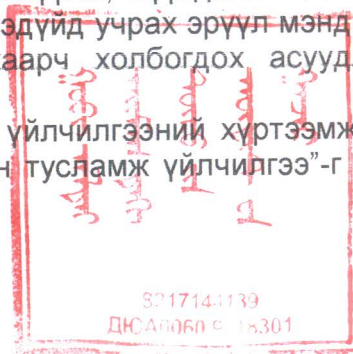
НЭГ. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

1.1. Орлоготой Иргэн

- 1.1.1. Орлого багатай өрхийн насанд хүрсэн ажил эрхлээгүй гишүүдийг мэргэшил эзэмшүүлэх, ур чадварыг нь ахиулах сургалтанд хамруулж, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.
- 1.1.2. Ахуйн үйлчилгээний явуулын бригад бий болгож сумын ард иргэд, малчдад үйлчилгээг ойртуулна.
- 1.1.3. Малчдын залуу халааг бэлтгэх, уламжлалт мал маллагааны арга барилыг шинжлэх ухаан технологийн хөгжилтэй уялдуулж мэдлэгтэй малчин бэлтгэх, ажлыг МСҮТ-тэй хамтран хэрэгжүүлж МАА-н нэгжээс авах ашиг шимийг нэмэгдүүлж, чанар ашиг шимийг сайжруулах ажлыг хийж малчдын орлогыг бодитойгоор нэмэгдүүлнэ.

1.2. Эрүүл Иргэн

- 1.2.1 Эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөтэй хүнсний хэрэглээг хязгаарлаж, халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлийг бууруулна.
- 1.2.2 Орон нутгийн эмч, эмнэлгийн ажилтны хүрэлцээ хангамж ур чадварыг сайжруулан, эмчилгээ оношлогооны шинэ дэвшилтэт арга барил эзэмшүүлж, нэвтрүүлэх зэрэг ажлуудыг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.
- 1.2.3 Иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэх, мэдээлэл сургалт, сурталчилгааг тогтмолжуулж, дасгал хөдөлгөөн, зөв хооллолт, стресс бухимдлаас ангид байх эрүүл амьдралын дадал хэвшлийг бий болгож, эмийн бус аргаар эрүүлжүүлэх дэд хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
- 1.2.4 Хүн амыг нас, хүйс, эрүүл мэндийн эрсдэлд үндэслэн өвчнийг эрт үед нь илрүүлэх товлот үзлэг оношлогоо, шинжилгээнд жил бүр заавал хамруулах тогтолцоог бүрдүүлж, үйлчилгээний чанарыг сайжруулна.
- 1.2.5 Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдал тухайлбал, үер, зуд, ган, газар хөдлөлт, түймэр гэх мэт байгалийн давагдашгүй хүчин зүйл, шинэ болон сэргэн тархаж буй өвчний дэгдэлт, Ковид-19, томуу, томуу төст өвчний үед эрүүл мэндийн байгууллагуудын нөөцийн бэлэн байдлыг бүрдүүлэн ажиллахад анхаарах
- 1.2.6 “Эрүүл шүд- Эрүүл хүүхэд” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж, хүүхдийн хоолойн архаг / ангины / өвчнийг эрт илрүүлэн эмчлэх, ирээдүйд учрах эрүүл мэндийн эрсдлээс бага насанд нь сэргийлэхэд анхаарч холбогдох асуудлыг шийдвэрлэх.
- 1.2.7 Орон нутгийн хүн амд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор “Явуулын эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ”-г бүх багуудад зохион байгуулж ажиллана

- 1.2.8 Сумын төсөвт байгууллагуудыг халуун, хүйтэн ус, ариун цэврийн байгууламжтай болгох ажлыг ээлж дараатай хийх,

1.3 Боловсролтой Иргэн

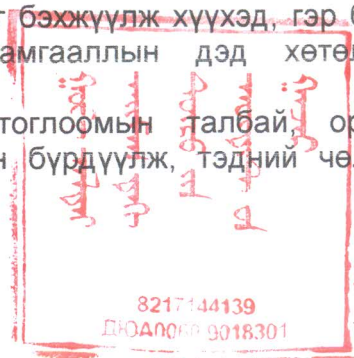
- 1.3.1 Багш нарын мэргэжлийн тасралтгүй хөгжлийг дэмжих, мэргэжил дээшлүүлэх, гадаад дотоодын сургалт, үйл ажиллагаанд хамруулна.
- 1.3.2 Орон нутаг, бүс, улс, олон улсын түвшинд зохион байгуулагдаж буй олимпиад, уралдаан тэмцээнд оролцож, амжилт үзүүлсэн суралцагч, багш нарыг дэмжиж, урамшуулах журам боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.3 Сургууль, цэцэрлэгийн хамран сургалтыг нэмэгдүүлнэ.
- 1.3.4 Ерөнхий боловсролын сургуулийг сургалтын хэрэглэгдэхүүн, тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлж боловсролын чанар, үр өгөөжид анхаарч ажиллана.
- 1.3.5 Алсын зайн сургалт, онлайн шалгалт явуулах орчин нөхцөл бүрдүүлж, тоног төхөөрөмжөөр хангана.
- 1.3.6 Элсэлтийн ерөнхий шалгалт, хөндлөнгийн үнэлгээ, сургалтын чанараас хамаарч багш, сурагчдыг урамшуулах журмыг боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.7 Нүхэн жорлонтой цэцэрлэг, сургууль, дотуур байрыг орчин үеийн ариун цэврийн өрөөтэй болгож, хүүхдэд ээлтэй орчин бүрдүүлнэ.
- 1.3.8 Насан туршийн боловсрол хөтөлбөрийн хүрээнд орчин үеийн шинжлэх ухааны дэвшил болон амьдралын зохист хэвшлийн талаарх сурталчилгааг өргөжүүлнэ.
- 1.3.9 Сурагчдын авьяас чадвар, бүтээлч сэтгэлгээг хөгжүүлэх цогц арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ. Хичээлээс гадуурх хүүхэд хөгжүүлэх сургалтын хөтөлбөр боловсруулж, сонирхол, авьяас чадварыг нээн хөгжүүлэх, сонгон, секц, дугуйлан, хичээллүүлэн үйл ажиллагааг нь тогтмолжуулна.

1.4. Хүмүүнлэг Иргэн

- 1.4.1 Өрхийн амьжиргааны түвшинг тогтоож, нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ. Өрхийн амьжиргаа дээшлүүлэх хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.2 Орлого багатай өрхийн нийгмийн хамгаалал, амьжиргааг дээшлүүлэх, олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэхэд анхаарч ажиллана.

Хүүхэд хамгаалал, хөгжлийн чиглэлээр

- 1.4.3 Хүүхдийн эрх, хөгжил, хамгааллын тогтолцоог бэхжүүлж, хүүхэд, гэр бүлд ээлтэй, тэгш боломж бүхий нийгмийн хамгааллын бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.4 Хүүхэд залуучууд ард иргэдийг кибер халдлагад өртөхөөс сэргийлж, цахим орчинд эерэг хандлагыг төлөвшүүлэх ажлыг хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.5 Хүүхдийн эрх, хөгжил, хамгаалалын тогтолцоог бэхжүүлж хүүхэд, гэр бүлд ээлтэй, тэгш боломж бүхий нийгмийн хамгааллын дэд хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.6 Сумд хүүхдийн парк байгуулж хүүхдийн тоглоомын талбай, орчны стандартыг мөрдүүлж хүүхдэд аюулгүй орчин бүрдүүлж, тэдний чөлөөт цагаа ая тухтай өнгөрөөх орчныг бүрдүүлнэ.

Залуучуудыг дэмжих чиглэлээр

- 1.4.7 Хүүхэд залуучуудын хэрэгцээ шаардлагад суурилсан, сурч боловсрох, хөгжих, соёл хүмүүжил, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжсэн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.8 Гэр бүл, хүүхэд, оюутан, залуучууд чөлөөт цагаа зөв боловсон өнгөрөөх орчин бий болгоход зориулсан төвийг байгуулна.
- 1.4.9 Сумын ирээдүй болсон залуучуудыг байгаль нийгэмдээ хандах эерэг хандлагыг төлөвшүүлэх зорилгоор хүүхэд залуучуудын хүсэл сонирхлын бүлгийн үйл ажиллагааг дэмжин ажиллаж, орчин нөхцлийг бүрдүүлнэ.

1.5 Үндэсний бахархал, өв соёл, спорт

- 1.5.1 Түүх, соёлын өвийг сүйтгэж байгаа хууль бус үйл ажиллагаатай хатуу тэмцэж, хариуцлагыг чангатгаж, биет болон биет бус өвийг хамгаална.
- 1.5.2 Иргэд идэвхтэй хөдөлгөөн хийх, уулын болон явган аялал, дугуйн спорт зэрэг нийтийн биеийн тамирын төрлүүдийг дэмжиж, хамрах хүрээг өргөжүүлнэ.

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

2.1. Хөгжилд хөтлөх төсөл, хөтөлбөрүүд

- 2.1.1 Хайгуулын болон ашиглалтын лицензтэй компаниудын үйл ажиллагаанд иргэдийн оролцоотой хяналт тавиулж, ажлын байр, малчид иргэдийн орлогыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр хамтран ажиллана.

2.2. Эдийн засгийн төрөлжилт

- 2.2.1 Мал эмнэлгийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлж, малын эмч, зоо-техникчдийг бэлтгэж, орон нутагт ажиллуулна.
- 2.2.2 Халдварт өвчинтэй тэмцэх, мал сүргийг бүрэн вакцинжуулах дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлж, гоц халдварт өвчингүй, тайван бүсийг баталгаажуулна.
- 2.2.3 Тариалангийн тогтвортой үйлдвэрлэлийг дэмжин хөгжүүлж, төмс, байцаа, манжин, лууван, сонгино, сармисны орон нутгийн хэрэгцээг 50 хувийг бүрэн хангана.
- 2.2.4 Хадлан, тариалангийн талбайг нэмэгдүүлж хадлан, тэжээл нөөц бүрдүүлэлтийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.2.5 Малын тэжээлийн үйлдвэрийн үйл ажиллагаанд зээлийн дэмжлэг үзүүлж, өвс тэжээлийн аюулгүй нөөцийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.2.6 Хог хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрлэлд дэмжлэг үзүүлнэ..

2.3 ДЭД БҮТЦИЙН СҮЛЖЭЭ

Авто зам

- 2.3.1. Шарга сумын төвийг 22 км хатуу хучилттай замаар улсын чанартай замтай холбоно.

ГУРАВ. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

Шатлан дэвших/мерит/ зарчимд тулгуурласан ёс зүйтэй, тогтвортой, мэргэшсэн төрийн албаны тогтолцоог хөгжүүлж, иргэдэд төрийн үйлчилгээг шуурхай, чанартай хүргэнэ.

3.1. Шударга ёсны засаглал

Төрийн албаны ёс зүй, зарчим, хэм хэмжээг мөрдөж ажилладаг ашиг сонирхлоос ангид төрийн үйлчилгээг хөгжүүлнэ.

3.1.1 Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.

3.1.2 Хүний эрхийг хамгаалахад төр, иргэний нийгэм, бизнесийн байгууллагуудын санаачлага, оролцоо, хамтын ажиллагааг дэмжиж, хамтран ажиллана.

3.2. Хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ

Төрийн албаны ёс зүй, зарчим, хэм хэмжээг мөрдөж ажилладаг ашиг сонирхлоос ангид хөнгөн шуурхай төрийн үйлчилгээг хөгжүүлнэ.

3.2.1 Төрийн үйлчилгээний нэгдсэн системийн тогтолцоог хөгжүүлж, цахим технологид суурилсан нэг цэгийн үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

3.2.2 Сумын хөгжлийг дэмжиж, 1 багийг жишиг баг болгон хөгжүүлнэ.

3.3. Мэргэшсэн ёс зүйтэй төрийн алба

Төрийн албаны олон улсын стандартыг хангасан, чадварлаг боловсон хүчинтэй төрийн үйлчилгээг хөгжүүлнэ.

3.3.1 Төрийн албанд ISO стандартыг нэвтрүүлэх ажлыг эхлүүлж, төрийн албан хаагчдын хариуцлага, ёс зүйг дүгнэх иргэдийн үнэлгээний тогтолцоог хэрэгжүүлнэ.

3.3.2 Орон нутагт дутагдалтай хүний нөөцийг бүрдүүлэх тэтгэлэгт хөтөлбөр, төрийн албан хаагчийн нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.

3.3.3 Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний цар хүрээг нэмэгдүүлж, төрийн байгууллагын ажлын үр дүнг дээшлүүлнэ.

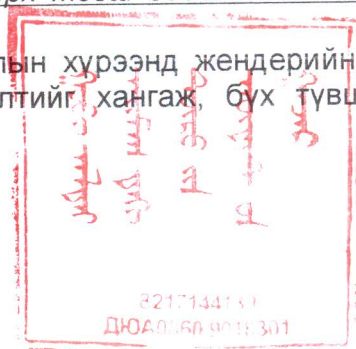
3.4. Ардчилсан, хүний эрхийг дээдэлсэн төрийн алба

Хүний эрх, эрх чөлөөг хүндэтгэсэн, жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангасан төрийн үйлчилгээг хөгжүүлнэ.

3.4.1 Төрийн байгууллага, эдийн засаг, нийгэм соёлын хүрээнд жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж, бүх түвшинд жендэрийн мэдрэмжтэй бодлого хэрэгжүүлнэ.

ДӨРӨВ. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

4.1. Баталгаат ундны ус

- 5.2.1 Сумын төвийг цэвэр бохир усны шугам, нэгдсэн халаалттай болох асуудлыг шийдвэрлэнэ.
- 5.2.2 Ахуйн үйлчилгээний төвтэй болно.
- 5.2.3 Орчин үеийн тоног төхөөрөмж тоглоом бүхий хүүхэд залуучуудын паркийг ашиглалтад оруулна
- 5.2.4 Нутгийн удирдлагын ордонг шинээр барина
- 5.2.5 Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэхэд анхаарч ажлын байрыг шинээр бий болгон хөнгөлттэй зээл тусламжинд хамруулна.
- 5.2.6 Цөлжилт явагдаж байгаа газруудыг ойжуулах, хармаг, чацарганы суулгац суулгах ажлыг зохион байгуулах
- 5.2.7 Сумын төвийн гэрэл, чимэглэлийг нэмэгдүүлнэ.

